

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI MUISTA TORJUTTAVI- ASTA, VALVOTTAVISTA JA MUISTA ILMOITETTAVISTA ELÄINTAUDEISTA, ELÄINTAU- TIEN ILMOITTAMISESTA SEKÄ MIKROBIKANTOJEN TOIMITTAMISESTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Nautaeläinten korkeapatogeenisen lintuinfluenssan nimeäminen valvottavaksi eläintaudiksi

Ehdotuksella nimettäisiin korkeapatogeeninen lintuinfluenssa, jäljempänä *HPAI-tartunta*, eläintautilain (76/2021) 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi valvottavaksi eläintaudiksi sen esiintyessä nautaeläimissä. Nimeäminen tehtäisiin lisäämällä nautaeläinten HPAI-tartunta muista torjuttavista, valvottavista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista, eläintautien ilmoittamisesta sekä mikrobikantojen toimittamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (325/2021, jäljempänä *luokitusasetus*) 4 §:ään. Muutos antaisi viranomaisille mahdollisuuden ryhtyä tartunnan toteamisen jälkeen toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi.

Ehdotuksen taustalla on HPAI-tartunnan siirtyminen lypsykarjaan USA:ssa, Maailman eläintautijärjestön WOAHiin ja YK:n FAOn suositukset sekä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA:n suositukset.

Muutokset eläintautien ilmoittamiseen ja mikrobikantojen toimittamiseen

Ehdotuksella lisättäisiin *Corynebacterium pseudotuberculosis*- ja *C.ulcerans* -tartunta muihin ilmoitettaviin eläintauteihin luokitusasetuksen 5 §:ssä sekä säädettäisiin tällaisista tartunnoista eristettyjen bakteerikantojen toimittamisesta kansalliseen vertailulaboratorioon asetuksen 21 §:ssä. Lisäksi säädettäisiin toksiinia tuottavien *Corynebacterium pseudotuberculosis*- ja *C.ulcerans* -tartuntojen ilmoittamisesta hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille asetuksen 20 §:ssä.

Samalla tarkennettaisiin eräitä muita eläintautien ilmoittamista koskevia säännöksiä luokitusasetuksen 5 ja 20 §:issä. Eläintautien ilmoittamista ja mikrobien toimittamista koskevat ehdotukset perustuvat Zoonosikeskuksesta, Ruokavirastosta ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta.

1. Nykytila, nykytilan arviointi ja ehdotetut muutokset

1.1. Nautaeläimillä esiintyvän HPAI-tartunnan nimeäminen valvottavaksi eläintaudiksi

Ehdotuksen tausta

HPAI-tartunta on pääosin linnuilla esiintyvä tauti, joka tarttuu myös nisäkkäisiin, ihmiset mukaan luettuina. Tauti on yleistynyt linnuilla kaikissa manosissa Oseaniaa lukuun ottamatta vuodesta 2020 alkaen, jolloin uusi virustyyppi lähti leviämään Aasiasta. Vuonna 2023 tauti aiheutti laajaa kuolleisuutta Suomessa pesivissä lokeissa ja siirtyi myös tarhattuihin turkiseläimiin. Ensin HPAI-tauti ja myöhemmin influenssa A -viruksen H5-alatyypin aiheuttama tartunta tarhattuissa turkiseläimissä nimettiin muuksi torjuttavaksi eläintaudiksi vuonna 2023. Tauti hävitettiin turkistarhoista lopettamalla tartunnan saaneiden tarhojen eläimet.

HPAI-tartuntaa todetaan säännöllisesti Suomessa luonnonvaraisissa linnuissa ja lihansyöjissä.

HPAI-tartunta siirtyi USA:ssa lypsylehmiin keväällä 2024 ja levisi laajasti lehmien siirtojen mukana. Liittovaltion tasolla säädettiin, että lehmät tulee osoittaa vapaiksi HPAI-tartunnasta ennen kuin niitä saa siirtää toiseen osavaltioon. Osavaltiot päättivät muista rajoituksista, kuten maidon käsittelystä lypsykarjojen tartuntojen yhteydessä. Ilmoitukset uusista taudinpurkauksista lypsykarjoissa ovat viime aikoina vähentyneet, mutta niistä ilmoitetaan kuitenkin edelleen. Tauti on siirtynyt 41:een lypsykarjatilalla työskentelevään henkilöön aiheuttaen lievän taudin. Toistaiseksi ei ole raportoitu ihmisten tautitapauksista, jotka olisivat aiheutuneet maidon tai muiden naudoista saatujen elintarvikkeiden kulutuksesta.

WOAHin ja FAO:n yhteinen asiantuntijaverkosto OFFLU seuraa säännöllisesti HPAI-tartunnan esiintymistä lypsylehmissä ja julkaisee sitä koskevia suosituksia. Lokakuussa 2025 julkaistujen suositusten mukaan lypsykarjojen taudinpurkausten yhteydessä tulee rajoittaa eläinten siirtoja muihin karjoihin, tehostaa bioturvaa ja lisätä tautiseurantaa.

EFSA julkaisi 18.12.2025 lausunnon HPAI-tartunnan aiheuttamasta riskistä lypsylehmissä Euroopan unionin alueella. Lausunnon mukaan tehokkaimmat tavat torjua mahdollista tartuntaa lypsykarjassa ovat lypsyhygieniä, nautaeläinten siirtojen rajoittaminen siellä, missä tartuntaa on todettu naudoilla sekä bioturvan tehostaminen lypsykarjatilalla. Bioturvaa tulisi tehostaa esimerkiksi käyttämällä tautisulkua, välttämällä työntekijöiden liikkumista eri tilojen välillä sekä samojen työvälineiden käyttämistä usealla eri tilalla. Maidon lämpökäsittely, esimerkiksi pastörointi, on tehokas keino suojata kuluttajia mahdolliselta maitovälitteiseltä tartunnalta.

Alankomaat ilmoitti tammikuussa 2026 lintuinfluenssaviruksen vasta-aineista lypsykarjassa. Virusta ei kuitenkaan todettu lehmistä, jolloin tapaus jäi epäilyksi. Tilan maito meni meijeriin pastöroitavaksi. Alankomailla on valmiussuunnitelma lypsykarjan HPAI-tartunnan varalle. Suunnitelman mukaan, jos tartuntaa todetaan lehmissä, rajoitetaan eläinten siirtoja, lisätään viruksen seurantaa ja määrätään maito pastöroitavaksi.

Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus ECDC julkaisi Alankomaan epäillyn tapauksen seurauksena lyhyen tiedonannon, jonka mukaan väestön riskitasoa ei ole aihetta nostaa tapauksen seurauksena. Lintuinfluenssan riski väestölle yleensä on edelleen matala ja matalasta kohtuulliseen henkilöillä, jotka suoraan altistuvat tartunnan saaneille eläimille.

Asetuksenantovaltuudet

Tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/429 ("*eläinterveyssäännöstö*") ja sen nojalla säädetään luetteloiduista taudeista ja luetteloiduista lajeista sekä luetteloitujen tautien jakautumisesta a–e-luokan taudeiksi Euroopan unionin alueella. Eläinterveyssäännösten 6 artiklassa säädetään uusista taudeista. Nautaeläinten HPAI-tautia ei ole nimetty a–e-luokan taudiksi eikä Euroopan komissio ole soveltanut siihen 6 artiklassa tarkoitettuja uusia tauteja koskevia säännöksiä.

Eläintautilain 4 §:n 2 momentin nojalla voidaan muu eläintauti kuin a–c-luokan tauti nimetä: 1) muuhun kuin a–c luokkaan kuuluvaksi torjuttavaksi eläintaudiksi, jäljempänä *muu torjuttava eläintauti*, jos eläintauti merkittävästi vaikeuttaa eläintuotannon toimintaedellytyksiä, merkittävästi vahingoittaa luonnonvaraisia eläinkantoja, merkittävästi estää tai haittaa eläinten tai tuotteiden vientiä ja kauppaa taikka voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen vakavan sairauden; tai

2) *valvottavaksi eläintaudiksi*, jos eläintauti ei täytä 1 kohdassa säädettyjä kriteereitä, mutta aiheuttaa sellaista taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, vahinkoa luonnonvaraisille eläimille, vaaraa ihmisten terveydelle taikka vahinkoa eläinten tai tavaroiden viennille ja kaupalle, että eläintaudin leviämisen estäminen on näiden suojaamiseksi perusteltua.

Ehdotettu muutos

Ehdotetaan, että HPAI-tartunta nimetään eläintautilain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi valvottavaksi eläintaudiksi sen esiintyessä nautaeläimissä.

Nautaeläinten HPAI-tartunta ei muista maista ja kansainvälisiltä järjestöiltä tulleiden tietojen perusteella täytä muun torjuttavan eläintaudin kriteereitä. Sen katsotaan kuitenkin aiheuttavan siinä määrin taloudellista vahinkoa eläintenpidolle, vaaraa ihmisten terveydelle ja vahinkoa viennille ja kaupalle, että taudin nimeäminen valvottavaksi eläintaudiksi olisi perusteltua.

Eläintautilain 32 §:ssä säädetään toimenpiteistä epäiltäessä tai todettaessa valvottavaa eläintautia. Eläinterveysviranomaisten tulee viipymättä pyrkiä selvittämään tautitilanne. Jos Ruokavirasto tutkimusten perusteella tai muusta syystä epäilee eläimellä valvottavaa eläintautia tai mainittu eläintauti on todettu, Ruokavirasto voi toteuttaa välttämättömiä epidemiologista selvitystä sekä eläintaudin leviämisen estämistä koskevia toimenpiteitä, joista eläinterveysjärjestön 55–57 ja 70 artiklassa säädetään a-luokan taudin osalta.

Näihin toimenpiteisiin voisi sisältyä esimerkiksi eläinten siirtojen rajoittaminen, maidon ja lannan käsittelyvaatimuksia, bioturvaa ja hygieniää koskevia vaatimuksia sekä eläintaudin säännöllistä seuranta pitopaikan eläimissä. Toimenpiteet vastaisivat EFSA:n ja OFFLUn suosituksia taudin leviämisen estämiseksi ja ihmisten terveyden suojaamiseksi. Maitoa saisi luovuttaa pastöroitavaksi. Kliinisesti terveitä eläimiä voisi poikkeusluvalla siirtää jatkokasvatettaviksi toisessa pitopaikassa tai teurastettaviksi. Eläinten teurastamista on USA:ssa pidetty turvallisena eikä myöskään EFSA:n lausunnossa suositella rajoituksia eläinten teurastukselle.

Pitopaikassa toteutettavista toimenpiteistä määrättäisiin Ruokaviraston tekemässä toimijalle osoitetussa taudin leviämisen estämistä koskevassa päätöksessä. Päätös kumottaisiin välittömästi, kun on voitu laboratoriotutkimuksin tai muulla riittävällä tavalla varmistua siitä, ettei HPAI-tartuntaa enää esiinny pitopaikassa tai ettei siitä enää aiheudu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle tehtyjen taudintorjuntatoimenpiteiden seurauksena.

Ruokavirasto ei omasta aloitteestaan voi määrätä eläimiä lopetettaviksi tai teurastettaviksi valvottavien eläintautien yhteydessä. Ruokavirasto voi kuitenkin eläimen omistajan hakemuksesta tehdä päätöksen yhden tai useamman pitopaikassa pidettävän eläimen lopettamisesta tai teurastamisesta, jos eläintaudin leviämisen estämiseksi tehty päätös huomattavasti vaikeuttaisi eläinten pitoa taloudellisista tai eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä ja eläinten lopettaminen tai teurastaminen olisi välttämätöntä eläintaudin hävittämiseksi pitopaikasta. Omistajalla on tällaisessa tapauksessa oikeus saada valtion varoista korvauksi enintään kolme neljäsosaa eläimen käyvästä arvosta tai vakiokorvauksesta, josta on vähennetty eläimen jäännöskäyttöarvo. Jos korvattavia tapauksia on paljon, voidaan korvauksen määrää alentaa.

Pitopaikassa tulisi lisäksi noudattaa työsuojelulainsäädäntöä työntekijöiden suojaamiseksi tartunnalta. Myös muille kuin työntekijöille tulisi antaa suojautumisohjeita.

Ehdotus poikkeaa HPAI-tartunnan tautiluokituksesta sen esiintyessä turkiseläimissä. HPAI-tartunnan esiintymisestä nautaeläimissä on kertynyt enemmän kokemusta ja tieteellistä tutkimusta. Taudin aiheuttaman riskin hallinnasta on kansainvälisiä suosituksia, joihin ehdotus nojautuu. Viruseuranta on käytännössä helpompaa toteuttaa nautakarjoissa kuin turkistarhoissa, koska eläimiä on pääsääntöisesti vähemmän pitopaikkaa kohti ja niistä on helpompi

saada virusnäytteitä. Jos seurannassa todettaisiin potentiaalisesti vaarallisia virusmutaatioita tai muita löydöksiä, jotka voisivat lisätä riskiä ihmisten terveydelle, voitaisiin harkita tällaisten tartuntojen nimeämistä muuksi torjuttavaksi eläntaudiksi.

Ehdotus koskee pelkästään nautaeläimiä, vaikka HPAI-tartunnan tiedetään tarttuvan myös muihin kotieläiminä pidettäviin nisäkkäisiin. Muiden nisäkkäiden tartunnoista ei kuitenkaan ole riittävästi tietoa tai kansainvälisiä suosituksia, jotta niitä voitaisiin ehdottaa nimettäviksi kansalliseen tautiluokkaan.

Taudin nimeämistä kansalliseen tautiluokkaan jo ennen sen esiintymistä Suomessa pidetään tarpeellisenä, jotta toimeenpanevat viranomaiset, alkutuottajat ja elintarviketeollisuus voisivat laatia valmiussuunnitelmia taudin varalta.

1.2. Muutokset eläntautien ilmoittamiseen ja mikrobikantojen toimittamiseen

Eläintautilain 4 §:n 4 momentin nojalla muu eläntauti kuin e-luokan tauti voidaan nimetä muuhun kuin e-luokkaan kuuluvaksi ilmoitettavaksi eläntaudiksi, jäljempänä *muu ilmoitettava eläntauti*, jos eläntaudin esiintymisen seuranta on tarpeen ihmisten tai eläinten terveyden suojaamiseksi taikka eläinten tai tuotteiden kaupan tai viennin turvaamiseksi.

Eläintautilain 22 §:n 3 momentin nojalla eläinterveysviranomaisen on ilmoitettava asianomaiselle hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille sellaisista eläntaudeista, joista voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle.

Muista ilmoitettavista eläntaudeista säädetään luokitusasetuksen 5 §:ssä. Hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille ilmoitettavista eläntaudeista säädetään luokitusasetuksen 20 §:ssä.

Eläintautilain 63 §:n 4 momentin nojalla muuksi ilmoitettavaksi eläntaudiksi luokitellun eläntaudin varalta otettuja näytteitä saadaan Suomessa tutkia vain virallisessa eläinterveyslaboratoriossa tai laboratoriossa, joka on tehnyt toiminnastaan ennakolta ilmoituksen Ruokavirastolle. Eläintautilain 66 §:n 1 momentin nojalla ilmoitusvelvollisen laboratorion on toimitettava tutkituista näytteistä eristämiensä luetteloituja tauteja tai muita ilmoitettavia eläntauteja aiheuttavien mikrobien ja loisten kannat tai näyte, josta mikrobi tai loinen on osoitettu, kansalliseen vertailulaboratorioon jatkotutkimuksia tai säilyttämistä varten.

Luokitusasetuksen 21 §:ssä säädetään tarkemmin eläntaudeista, joita aiheuttavien mikrobien ja loisten kannat tai näyte, josta mikrobi tai loinen on osoitettu, on toimitettava kansalliseen vertailulaboratorioon jatkotutkimuksia tai säilyttämistä varten.

Zoonosikeskukselta on pyydetty esitys luokitusasetuksen 20 §:n tautiluettelon päivittämisestä. Zoonosikeskus on epävirallisesti tiedustellut päivitystarvetta eräiltä tartuntatautilääkäreiltä, mutta laajempaa selvitystä luettelon päivityksestä ei ole ollut mahdollista tehdä. Suppean kyselyn perusteella vaikuttaa siltä, ettei nykyinen ilmoitusjärjestelmä palvele kuin osin terveydenhuoltotahojen tiedontarvetta. Tarvitaan kuitenkin laajempi keskustelu ennen kuin voidaan esittää merkittäviä poistoja tai lisäyksiä luetteloon. Tässä vaiheessa Zoonosikeskus ehdottaa eläinten *Corynebacterium pseudotuberculosis*- ja *C. ulcerans*-tartuntojen lisäämistä luetteloon. Molemmat tartunnat ovat bakteeritauteja, jotka voivat esiintyä mm. hevosilla, koirilla ja kissoilla oireettomana tai aiheuttaen hengitystie- tai iho-oireita. Jos bakteeri tuottaa toksiinia, se voi tarttua hevosesta tai lemmikistä ihmiseen aiheuttaen kurkkumätää muistuttavan taudin. Suomessa on raportoitu *C. ulcerans*-bakteerin aiheuttamia tapauksia, joissa tartunta on löytynyt hevosesta tai lemmikistä ja toimenpiteet ihmisten terveyden suojaamiseksi on katsottu aiheellisiksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on ehdottanut, että ainoastaan toksiiinia tuottavat bakteerikannat ilmoitettaisiin tartuntatautilääkäreille, koska muut tartunnat eivät aiheuta riskiä ihmisten terveydelle. Bakteerin kykyä tuottaa toksiiinia voidaan selvittää vain, jos bakteerikanta toimitetaan tutkittavaksi kansalliseen vertailulaboratorioon eli Ruokavirastolle.

Luokitusasetuksen 5 ja 20 §:ään ehdotetaan myös joitakin muita tarkennuksia.

2. Säännöskohtaiset perustelut

4 §. Valvottavat eläintaudit

Valvottaviin eläintauteihin ehdotetaan lisättäväksi uutena 3 kohtana korkeapatogeeninen lintuinfluenssa (HPAI-tartunta) nautaeläimissä.

Muutoksen tarkoituksena on rajoittaa HPAI-tartunnan leviämistä, jos se leviää nautaeläinten pitopaikkaan Suomessa.

5 § Muut ilmoitettavat eläintaudit

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan seuraavat muutokset:

8) kohta: ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana *Corynebacterium pseudotuberculosis*- tai *C. ulcerans* -tartunta pidettävässä eläimessä. Muutoksen tarkoituksena on saattaa tieto eläimen tartunnasta hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille mahdollisia toimenpiteitä varten.

10) kohta: ehdotetaan rajattavaksi pois *koiraeläinten* myyräekinokokkoosi, koska vain koiraeläinten myyräekinokokkoosi on c-luokan tauti, ei muiden eläinlajien myyräekinokokkoosi. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että muiden eläinlajien kuin koiraeläinten myyräekinokokkoosi on ilmoitettava eläintauti.

23) kohta: ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana nautaeläinten kystikerkoosi (*Cysticercus bovis*). Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että nautaeläinten kystikerkoosi on ilmoitettava eläintauti.

27) kohta: ehdotetaan rajattavaksi pois nautaeläinten HPAI-tartunta. Muutos on seuraus nautaeläinten HPAI-tartunnan ehdotetusta nimeämisestä valvottavaksi eläintaudiksi, jolloin ei ole tarvetta sisällyttää sitä pykälän tautiluetteloon.

28) kohta: ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS). MERS on Lähi-idässä kamelieläimillä esiintyvä koronavirustartunta, joka voi tarttua myös ihmiseen. WOA on lisännyt MERS-taudin WOA:lle ilmoitettavien eläintautien luetteloon.

29) kohta: ehdotetaan apinarokon nimen muuttamista m-rokoksi ja siirretään se aakkosjärjestyksen mukaisesti 29) kohtaan. Muutos on seuraus taudin kansainvälisen nimen muutoksesta.

53) kohta: ehdotetaan lisättäväksi neljä uutta *Theileria* -lajia, eli *T. lestoquardi*, *T. luwenshuni*, *T. orientalis* ja *T. wilenbergi*). WOA on lisännyt nämä lajit WOA:lle ilmoitettavien eläintautien luetteloon.

20 § Ilmoitus tartuntataudeista vastaavalle lääkärille

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan seuraavat muutokset:

2) kohta: ehdotetaan tarkennettavaksi, että *Brucella*-tartunnoista ilmoitettaisiin vain, jos niitä todetaan pidettävissä eläimissä ja kyse ei ole pelkästään vasta-aineiden perusteella todetusta

tapauksesta. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois ilmoitusvelvollisuudesta luonnonvaraisten eläinten tartunnat ja vasta-ainepositiviset tapaukset. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

3) kohta: ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana toksiinia tuottava *Corynebacterium pseudotuberculosis*- tai *C. ulcerans* -tartunta pidettävässä eläimessä. Muutoksen tarkoituksena on saattaa tieto eläimen tartunnasta hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille mahdollisia toimenpiteitä varten.

5) kohta: ehdotetaan tarkennettavaksi, että entsoottisesta abortista ilmoitettaisiin vain, jos kyse ei ole pelkästään vasta-aineiden perusteella todetusta tapauksesta. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois ilmoitusvelvollisuudesta vasta-ainepositiviset tapaukset. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

10) kohta: ehdotetaan tarkennettavaksi, että leptospiroositartunnoista ilmoitettaisiin vain, jos niitä todetaan pidettävissä eläimissä ja kyse ei ole pelkästään vasta-aineiden perusteella todetusta tapauksesta. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois ilmoitusvelvollisuudesta luonnonvaraisten eläinten tartunnat ja vasta-ainepositiviset tapaukset. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

11) ehdotetaan apinarokon nimen muuttamista m-rokoksi ja siirretään se aakkojärjestyksen mukaisesti 11) kohtaan. Muutos on seuraus taudin kansainvälisen nimen muutoksesta.

14) kohta: ehdotetaan tarkennettavaksi, että klamydiositartunnoista ilmoitettaisiin vain, jos niitä todetaan pidettävissä linnuissa. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois ilmoitusvelvollisuudesta luonnonvaraisten eläinten tartunnat. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

15) kohta: ehdotetaan tarkennettavaksi, että Q-kuumeesta ilmoitettaisiin vain, jos kyse ei ole pelkästään vasta-aineiden perusteella todetusta tapauksesta. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois ilmoitusvelvollisuudesta vasta-ainepositiviset tapaukset. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

18) kohta ehdotetaan tarkennettavaksi, että STEC-tartunnoista ilmoitettaisiin vain, jos kyse on pidettävästä eläimestä ja tartunta on todettu muussa pitopaikassa kuin teurastamossa. Muutoksen tarkoituksena on rajata pois luonnonvaraisten eläinten tartunnat ja teurastamoseurannassa esille tulleet tapaukset. Niistä ei arvioida aiheutuvan riskiä ihmisten terveydelle, jolloin ilmoitukset ovat tarpeettomia.

21 § Mikrobikantojen toimittaminen

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan seuraava muutos:

3) kohta: ehdotetaan lisättäväksi uutena kohtana *Corynebacterium pseudotuberculosis*- ja *C. ulcerans* -tartunta pidettävässä eläimessä. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että pidettävistä eläimistä eristetyt bakteerikannat toimitetaan kansalliseen vertailulaboratorioon tutkittavaksi niiden toksiinin tuottamiskyvyn varalta.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi lause, jonka mukaan pidettävästä eläimestä eristetty *Corynebacterium pseudotuberculosis*- tai *C. ulcerans* -kanta tulee aina toimittaa kansalliseen vertailulaboratorioon tutkittavaksi riippumatta siitä, esiintyykö tartuntaa pitkäkestoisesti maassa vai ei. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikista eläimistä eristetyistä kannoista tehdään tutkimus bakteerin toksiinin tuottamiskyvyn varalta.

3. Taloudelliset vaikutukset

Nautaeläinten HPAI-tartunnan siirtäminen valvottaviin eläintauteihin aiheuttaisi jonkin verran kustannuksia pitopaikoille, joissa tautia todettaisiin. Kustannuksia aiheutuisi esimerkiksi suojarusteiden hankinnasta ja bioturvatason nostamisesta. Kustannusten määrä riippuisi olennaisesti henkilöstön lukumäärästä ja bioturvan lähtötasosta. Eläinten siirto rajoituksista ei arvioida aiheutuvan merkittäviä menetyksiä, koska kliinisesti terveitä eläimiä olisi tietyin ehdoin mahdollista siirtää poikkeusluvalla teurastamoon tai jatkokasvatukseen. Poikkeuslupaa ei myönnettäisi eläinten siirtoon toiselle lypsykarjatilalle, mutta tällaiset siirrot ovat Suomessa harvinaisia. Jos pitopaikka harjoittaisi raakamaidon myyntiä suoraan kuluttajalle tai sellaista raakamaidon toimittamista elintarvikehuoneistoon, että raakamaito saatetaan markkinoille ilman pastörointia vastaavaa käsittelyä, maidon pastörintivelvoitteesta aiheutuisi menetyksiä.

Jos rajoituksista aiheutuisi merkittävää haittaa pitopaikan toiminnalle, tartunnasta vapautumista olisi mahdollista nopeuttaa hakemalla Ruokavirastolta lopetuspäätöstä tartunnan saaneille eläimille. Siinä tapauksessa, että Ruokavirasto katsoisi lopetuksen aiheelliseksi, Ruokavirasto maksaisi lopetetun eläimen käyvästä arvosta osakorvauksen, josta vähennetään jäännöskäyttöarvo, jos eläin teurastettaisiin.

Nautaeläinten HPAI-tartunnan siirtäminen valvottaviin eläintauteihin aiheuttaisi jonkin verran kustannuksia valtiolle. Kustannuksia lisäisivät tartuntatilojen tutkimukset ja omistajien hakeuksesta lopetetujen eläinten korvaukset. Kustannukset jäisivät kuitenkin kohtuullisiksi, koska lopetuskorvauksia maksettaisiin vain yksittäisistä tartunnan saaneista eläimistä ja lopetukseen vaadittaisiin Ruokaviraston hyväksyminen.

Toimenpiteillä estettäisiin tartunnan leviäminen uusille eläintiloille ja sitä kautta ehkäistäisiin kokonaiskustannusten nousua.

Korvaukset maksettaisiin valtion talousarvion momentilta 30.20.20. (eläinlääkintähuoltomääräraha), joka on arviomääräraha. HPAI-tartunnan nimeämisen valvottavaksi eläintaudiksi ei arvioida lisäävän määrärahan tarvetta.

4. Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

Nautaeläinten HPAI-tartuntaan varautumista on käsitelty kuulemistilaisuudessa 11.5.2026, johon oli kutsuttu STM, THL, Työterveyslaitos, Ruokavirasto, MTK, SLC, Elintarviketeollisuusliitto, Suomen Teurastamoyrittäjät, Lihakeskusliitto, Maitohygienialiitto, ETT ja meijerit. Puheenvuoroa käyttäneet sidosryhmien edustajat eivät pitäneet perusteltuna nautaeläinten HPAI-tartunnan nimeämistä muihin torjuttaviin eläintauteihin eivätkä kannattaneet eläinten laajamittaista lopetusta, jos HPAI-tartunta leviäisi suomalaisille nautatiloille. Puheenvuoroissa ei myöskään esitetty maidon keräilyn lopettamista tartunnan saaneilta tiloilta tai eläinten teurastamisen kieltämistä. Maito tulisi kuitenkin ohjata pastöroitaviin tuotteisiin ja mahdolliset vientivaikutukset olisi otettava huomioon maidon käytössä. Osa puheenvuoroa käyttäneistä edustajista piti alustavasti taudin nimeämistä valvottaviin eläintauteihin perusteltuna, jotta sen leviämistä muille lypsykarjatilaille voitaisiin estää. Kannatettiin tankkimaitoseurantaa taudin esiintymisen kartoittamiseksi. Esitettiin suojarustevarastojen perustamista esimerkiksi ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköihin, jotta varusteita olisi heti saatavilla tautitapauksen tullessa ilmi. Pidettiin tärkeänä, että mahdollisesta tautitapauksesta ja riskeistä väestölle tiedotetaan asianmukaisella tavalla. Käsiteltiin myös mahdollisia rajoituksia raakamaidon

myyntiin. Katsottiin alustavasti, raakamaidon myynti kiellettäisiin tartuntatilalta ja mahdollisesti alueellisesti, jos taudin epäillään esiintyvän muuallakin, mutta ei koko maassa. Keskusteltiin toimenpiteistä lammastiloilla. Todettiin, että tauti tarttuu myös lampaisiin, mutta asiasta on vähemmän tietoa kuin nautapuolelta. Jos tautia todettaisiin lammastilalla, toimenpiteet olisivat todennäköisesti vastaavia kuin nautatiloilla.

Ehdotus on 4.6.2026 lähetetty lausunnoille STM:lle, THL:lle, Työterveyslaitokselle, Ruokavirastolle, MTK:lle, SLC:lle, Elintarviketeollisuusliitolle, Suomen Teurastamoyrittäjille, Lihakeskusliitolle, Maitohygienialiitolle, ETT:lle, Suomen Eläinlääkäriliitolle, Helsingin yliopistolle, Ahvenanmaan maakuntahallitukselle, Valio Oy:lle, Arla Oy:lle, Osuuskunta Maitokolmiolle, Osuuskunta Satamaidolle, Osuuskunta Maitomaalle, Juustoportti Oy:lle ja Ålands Centralandelslagille. Lausunnot pyydettiin 20.8.2026 mennessä.

.

5. Asetuksen voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 2026 (tavoitteena on, että voimaantulo olisi syksyllä 2026).